MALTA

QORTI KOSTITUZZJONALI

**ONOR. IMHALLEF -- AGENT PRESIDENT
GEOFFREY VALENZIA**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

**ONOR. IMHALLEF
TONIO MALLIA**

Seduta tal-11 ta' April, 2011

Appell Civili Numru. 25/2009/1

**1. John Mary Abela
2. Frank Dyer
3. William Hendy u
4. Joseph Manara**

v.

**1. Policy Manager tal-Malta Shipyards fi hdan il-Ministeru ghall- Infrastruttura, Trasport u Komunikazzjoni, fil-kwalita` rapprezentattiva tieghu;
2. Tabib Principali tal-Gvern (Direttur Generali – Regolazzjoni dwar is-Sahha Pubblika), fil-kwalita` rapprezentattiva tieghu**

3. Kap Ezekuttiv tal-Awtorita` dwar is-Sahha u s-Sigurta` fuq il-Post tax-Xoghol, fil-kwalita` rapprezentattiva tieghu; u
4. l-Avukat Generali

Il-Qorti:

Preliminari

Dan hu appell ad istanza tar-rikorrenti minn sentenza moghtija mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili, Gurisdizzjoni Kostituzzjonali, fit-30 ta' Novembru 2010 li laqghet l-eccezzjoni relattiva tal-intimati li r-rikorrenti ghandhom jew kellhom mezz xieraq ta' rimedju taht il-ligi ordinarja, ghazlet li ma tinqediex bis-setghat taghha taht il-Kostituzzjoni u taht l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropeja u illiberat lill-intimati mill-harsien tal-gudizzju, bl-ispejjez kontra r-rikorrenti.

Ghal intendiment ahjar ta' dan l-appell, il-Qorti qeghdha tirriproduci *in toto* s-sentenza appellata kif jidher hawn taht:

"1. F'din il-kawza l-atturi qeghdin jitolbu rimedju ghax ighidu illi nkisru l-jeddijiet fondamentali taghhom imharsa taht l-artt. 33 u 36 tal-Kostituzzjoni ta' Malta ["il-Kostituzzjoni"] u l-artt. 2, 3 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropea ghall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fondamentali ["il-Konvenzjoni"].

"2. L-atturi fissru illi huma kienu lkoll impjegati mal-*Malta Drydocks Corporation* sakemm din giet ristrutturata fl-2003, u whud minnhom baqghu impjegati wkoll wara li giet ristrutturata. Bejn l-1968 u l-2003 il-Gvern ta' Malta dejjem kellu direzzjoni u kontroll tal-attivitajiet kollha tal-*Malta Drydocks Corporation*, u, wara l-2003 sallum, il-Gvern kellu u ghandu d-direzzjoni u kontroll tal-istess korporazzjoni kif ristrutturata bhala kumpanija privata.

"3. Ta' spiss u regolarment matul l-impjieg taghhom l-atturi kienu jigu esposti ghall*asbestos* fid-diversi forom

tieghu, u minhabba f'hekk ghandhom l-*asbestos* fis-sistema respiratorju taghhom. Ilu maghruf ghal ghexieren ta' snin illi l-espozizzjoni ghall-*asbestos* minghajr protezzjoni xierqa hi ta' hsara ghas-sahha tal-bniedem u twassal ghal mard serju u tista' twassal ukoll ghall-mewt. L-atturi, izda, ma kinux mgharrfa, la mill-awtoritajiet tas-sahha, la mill-Ministeru li kellu t-tmexxija tat-tarznari u lanqas mid-Dipartiment tal-Impjiegi u r-Relazzjonijiet Industrijali dwar il-hsara li jista' jaghmel l-*asbestos*, u lanqas ma nghataw mizuri xierqa ta' protezzjoni. Kien biss meta bdew jisimghu bil-mard u l-imwiet ta' whud mill-kollegi taghhom, minhabba fl-*asbestos*, li l-atturi saru jafu b'din il-hsara.

"4. L-espozizzjoni ghall-*asbestos* laqtet hazin il-kwalità ta' hajja tal-atturi u tal-qraba taghhom ghax harguhom sintomi, mard u kumplikazzjonijiet medici minhabba f'hekk. Meta saru jafu bil-mewt ta' whud mill-kollegi taghhom l-atturi u l-qraba taghhom bdew jibzghu li huma wkoll jistghu jimirdu u jmutu. Il-qraba tal-atturi wkoll kienu gew esposti ghall-*asbestos* kemm mill-persuna tal-atturi stess u kif ukoll minn hwejjeg bhal *boiler suits* li kienu jintuzaw fuq il-post tax-xoghol u jittiehdu d-dar.

"5. Ghal dawn ir-ragunijiet l-atturi qeghdin jitolbu illi din il-qorti:

"a. tghid illi, dwar kull wiehed mill-atturi, inkiser:

"i. il-jedd ghall-harsien tal-hajja, u li l-hajja taghhom ma titqighedx f'perikolu bla bzonn, taht l-art 33 tal-Kostituzzjoni u l-art. 2 tal-Konvenzjoni;

"ii. il-jedd li ma jinghatawx trattament inuman u degradanti, taht l-art 36 tal-Kostituzzjoni u l-art. 3 tal-Konvenzjoni;

"iii. il-jedd ghar-rispett tal-hajja privata u tal-familja, taht l-art. 8 tal-Konvenzjoni, f'dak l-ghandu x'jaqsam mal-kwalità tal-hajja taghhom; u

"iv. l-istess jedd ghar-rispett tal-hajja privata u tal-familja, taht l-art. 8 tal-Konvenzjoni, f'dak l-ghandu x'jaqsam mal-jedd li jkunu mgharrfa dwar perikoli marbuta mal-*asbestos*; u

"b. tillikwida kumpens xieraq bhala rimedju ghall-ksur ta' dawn il-jeddijiet u tordna illi dan ir-"rimedju pekunjarju" jithallas lil kull wiehed mill-atturi.

"6. Il-konvenuti ressqu l-eccezzjoni, fost ohrajn, illi l-qorti ghandha taghzel li ma tinqediex bis-setgha taghha taht il-Kostituzzjoni u taht l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea [Kap. 319] ghax l-atturi ma nqdewx bir-rimedji li ghandhom taht il-ligi ordinarja.

"7. Din is-sentenza tallum hija dwar din l-eccezzjoni preliminari.

"8. Effettivament, l-atturi qeghdin ighidu illi ma nghatawx ambjent tax-xoghol fejn jahdmu hieles minn perikoli, kif huwa l-jedd ta' kull impjegat u l-obbligu ta' kull min ihaddem. Meta min ihaddem jonqos milli jwettaq dan l-obbligu u l-impjegat minhabba f'hekk igarrab danni, dan tal-ahhar ikollu jedd ifittex ghad-danni taht il-ligi civili dwar delitti u kwazi-delitti.

"9. Il-fatt illi n-nuqqas igib mieghu ukoll ksur ta' jedd fondamentali ma jfissirx illi r-rimedju ghandu jinghata bilfors taht il-Kostituzzjoni jew taht il-Konvenzjoni. Ukoll min ikorri f'incident tat-triq jinkisirlu l-jedd ghall-harsien tal-inkolumità u l-integrità psiko-fizika tieghu; ma jfissirx b'hekk illi kull incident tat-triq li fih ikorri xi hadd ghandu jwassal ghal kawza kostituzzjonali. Kif qalet il-Qorti tal-Appell f'sentenza moghtija fit-23 ta' Settembru 2009 *in re* Alfred Baldacchino *versus* Kummissarju tal-Artijiet *et*, kawza dwar danni civili, «li l-agir u l-operat tal-konvenuti seta' lleda d-drittijiet fundamentali tal-attur u bhala tali seta' jservi bhala raguni addizzjonali tal-kwalifika "ta' agir illegali u abuziv" da parti tal-konvenuti, dan ir-ragonament ghandu fondament»[1]: fi kliem iehor, il-fatt li ghemil tal-

[1] Para. 22.

konvenuti jikser jedd fondamentali ikompli jikkwalifika dak l-ghemil bhala wiehed bi ksur tal-ligi, u ghalhekk il-hsara li minhabba f'dak l-ghemil igarrab l-attur tkun *damnum iniuria datum* li minnu jitnissel jedd ghal kumpens fi proceduri civili.

"10. Dan kollu jfisser illi, ghall-ilmenti taghhom, l-atturi kellhom mezz xieraq ta' rimedju taht il-ligi ordinarja.

"11. Fin-nota ta' osservazzjonijiet taghhom l-atturi jistriehu fuq sentenza moghtija mill-Qorti Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem fit-28 ta' April 2004 *in re* Azinas *v.* Cipru[2]. Dik is-sentenza, izda, tghid illi, qabel ma jirrikorri quddiem il-Qorti Ewropea, ir-rikorrent ghandu jinqeda bir-rimedji domestici u, fejn il-ligi domestika taghti wkoll rimedju taht il-Konvenzjoni, ghandu jinqeda wkoll b'dak ir-rimedju. Ma tghidx, kif jippretendu li tghid l-atturi, illi, quddiem il-*forum* domestiku, ir-rimedju irid ikun wiehed bilfors taht il-Konvenzjoni jekk, taht il-ligi ordinarja, jista' jinghata rimedju tajjeb u bizzejjed ghall-istess ilment. Fi kliem iehor, qabel ma tirrikorri quddiem il-*forum* internazzjonali, trid tkun fittixt li tinqeda bir-rimedji kollha: kemm dawk taht il-ligi oridnarja u kemm dawk taht il-Konvenzjoni jekk din tkun inkorporata fil-ligi domestika. Fil-*forum* domestiku, imbaghad, ma ghandekx tfittex li tinqeda bir-rimedju taht il-Konvenzjoni – rimedju straordinarju – qabel ma tkun fittixt li tinqeda bir-rimedju taht il-ligi ordinarja.

"12. Ir-rikorrenti jkomplu jghidu illi r-rimedju ordinarju ma huwiex bizzejjed ghax taht il-ligi civili ma jinghatawx danni morali. Bla ma tidhol fil-kwistjoni jekk dan huwiex neccessarjament il-kaz jew le, il-qorti tosserva illi l-Konvenzjoni ma taghtix jedd ghal danni morali. Dan qalitu l-Qorti Ewropea f'sentenza moghtija fis-7 ta' Lulju 2009 *in re* Zavoloka *v.* Estonja[3] meta qalet hekk:

""40. Reste toutefois la question de la réparation du dommage moral réclamé par la requérante. A cet égard,

---

2 Rikors numru 56679/00.

3 Rikors numru 58447/00.

vu la grande diversité régnant dans les ordres juridiques des différents États contractants en matière de dédommagement en cas de décès, la Cour ne saurait déduire une obligation absolue et générale d'accorder une réparation pécuniaire du préjudice moral dans des situations similaires à la présente."

"13. Issir ukoll referenza ghas-sentenza moghtija minn din il-qorti fit-30 ta' Settembru 2010 *in re* Maria Attard *versus Policy Manager* tal-*Malta Shipyards et*[4]

"14. Ghal dawn ir-ragunijiet, billi hija tal-fehma illi l-atturi ghandhom jew kellhom mezz xieraq ta' rimedju taht il-ligi ordinarja, il-qorti, wara li tilqa' l-eccezzjoni relativa tal-konvenuti, taghzel illi ma tinqediex bis-setghat taghha taht il-Kostituzzjoni u taht l-Att dwar il-Konvenzjoni Ewropea, u ghalehkk tehles lill-konvenuti mill-harsien tal-gudizzju, bl-ispejjez kontra l-atturi."

Rikors tal-Appell tar-rikorrenti

Minn din is-sentenza appellaw ir-rikorrenti b'dawn l-aggravji li fil-qosor jistghu jigu sintetizzati hekk:

1. L-appellanti jsostnu li l-ewwel Qorti kienet skorretta meta siltet analogija bejn danni naxxenti f'incident tat-triq u l-kaz odjern u dan billi fl-ewwel kaz l-Istat onora l-obbligazzjonijiet tieghu taht il-Kostituzzoni u l-Konvenzjoni ghaliex ha l-passi mistennija biex ihares il-hajja u l-integrita` psiko-fizika tac-cittadin bil-ligijiet u regolamenti li ghamel. Mhux l-istess jista' pero` jinghad dwar il-kaz odjern fejn jidher li l-istat abdika kompletament mill-obbligi tieghu taht il-Kostituzzjoni u l-Konvenzjoni.

2. Kif indikat fl-ewwel aggravju, l-appellanti jsostnu li l-iskop tal-kawza odjerna hu li jesponu lanjanzi u jitolbu rimedji li jmorru oltre dawk ir-rimedji li jistghu jigu indirizzati f'kawza civili. F'kawza taht il-ligi ordinarja dak li jistghu jkollhom prospett li jiksbu l-appellanti huwa biss id-*damnum emergens* u l-*lucrum cessans*.

---

[4] Rikors Kostituzzjonali numru 31/2010.

3. Il-Qrati ordinarji generalment ma jakkordawx danni morali. Fil-kaz tal-Artikoli 2 u 3 tal-Konvenzjoni dan iwassal ghall-konkluzjoni li l-istat ikun responsabbli addizzjonalment ghal lezjoni taht l-Artikolu 13 ukoll ghax ma jkunx ipprovvda rimedju adekwat.

Ghaldaqstant l-appellanti talbu li din il-Qorti tirrevoka u thassar is-sentenza appellata u minflok tilqa' t-talbiet taghhom okkorrendo li taghti dawk l-ordnijiet inkluz l-fissazzjoni ta' kumpens.

Risposti tal-appell tal-intimati

L-intimati wiegbu fir-risposti taghhom li s-sentenza appellata hija gusta u timmerita konferma bl-ispejjez taz-zewg istanzi kontra l-appellanti u dan ghar-ragunijiet kollha li gew dettaljati fin-noti ta' sottomissjonijiet taghhom prezentati quddiem l-ewwel Qorti, kif ukoll ghar-ragunijiet moghtija mill-ewwel Qorti. L-aggravji relattivi tal-appellanti gew kollha kontestati ghar-ragunijiet premessi minnhom fir-risposti taghhom.

Konsiderazzjonijiet ta' din il-Qorti

Ir-rikorrenti f'din il-kawza kienu talbu lill-Qorti tikkwantifika kumpens xieraq bhala rimedju ghal ksur tad-drittijiet taghhom taht l-Artikoli 33 u 36 tal-Kostituzzjoni u l-Artikoli 2, 3 u 8 tal-Konvenzjoni Ewropeja, tillikwida dan l-ammont, u tordna li dan ir-rimedju pekunarju jithallas lir-rikorrenti.

L-intimati eccepew li l-Qorti kellha taghzel li ma tismax il-kawza billi r-rikorrenti kellhom rimedju iehor ghar-rizarciment ta' danni taht il-ligi ordinarja li ma nqdewx bih.

L-ewwel Qorti laqghet l-eccezzjoni tal-intimati.

L-ewwel u tieni aggravju

Dawn iz-zewg aggravji se jigu kkunsidrati flimkien billi huma konessi ma' xulxin.

Dwar l-ewwel ilment tal-appellanti l-ewwel Qorti fis-sentenza appellata qalet li r-rikorrenti kienu qeghdin isostnu li huma ma nghatawx ambjent tax-xoghol fejn jahdmu hieles minn perikoli, kif huwa l-jedd ta' kull impjegat u l-obbligu ta' kull min ihaddem. Meta min ihaddem jonqos milli jwettaq dan l-obbligu u l-impjegat minhabba f'hekk igarrab danni, dan tal-ahhar ikollu jedd ifittex ghad-danni taht il-ligi civili dwar delitti u kwazi-delitti. L-ewwel Qorti pero` specifikat li l-fatt illi n-nuqqas igib mieghu wkoll ksur ta' jedd fundamentali ma jfissirx illi r-rimedju kellhu jinghata bilfors taht il-Kostituzzjoni jew taht il-Konvenzjoni. Dan seta jservi bhala raguni addizzjonali tal-agir illegali. L-ewwel Qorti mbaghad semmiet l-ezempju ta' min ikorri f'incident tat-triq li, minhabba f'hekk, jinkisirlu l-jedd ghall-harsien tal-inkolumita` u l-integrita` psiko-fizika tieghu, izda dan ma jfissirx li b'hekk kull incident tat-triq li fih ikorri xi hadd ghandu jwassal ghal kawza kostituzzjonali.
Ir-relazzjoni tal-appellanti ma' min kien jimpjegahom kienet wahda normali ta' impjegat ma' min ihaddem u ghalhekk meta min ihaddem jonqos mill-obbligi tieghu u minhabba f'hekk l-impjegat isofri danni, allura l-impjegat ikollu l-jedd li jfittex ghad-danni taht il-ligi civili. Il-fatt li f'dan il-kaz kien involut il-Gvern ma jbiddel xejn minn din ir-regola u lanqas ma jfisser li responsabbilta` ta' Gvern kellha tkun biss wahda kostituzzjonali jew konvenzjonali semplicement ghax huwa l-Gvern. L-entitajiet governattivi bhala intimati jistghu jigu azzjonati fil-Qrati ordinarji bhal kull cittadin iehor ghall-allegati nuqqasijiet. Dawn in-nuqqasijiet ghalkemm jistghu jilledu wkoll xi dritt fundamentali, ma jfissirx li l-azzjoni trid tkun bilfors wahda Kostituzzonali jew Konvenzjonali jekk kien hemm rimedji ohra taht il-ligi ordinarja. Il-fatt li l-appellanti qed jilmentaw min-nuqqasijiet tal-awtoritatjiet, bhad-dritt ghall-hajja, informazzjoni u investigazzjoni ma jfissirx li necessarjament ir-rimedju kellu jkun wiehed kostituzzjonali jew konvenzjonali, wkoll tenut kont kif, f'dan il-kaz, giet formulata t-talba.

Kif qalet din il-Qorti fis-sentenza **Sammut v. Awtorita` tal-Ippjanar et** deciza fis- 27 ta' Frar 2003:

"Il-fatt li ghemil jew nuqqas partikolari jkun jikser dritt fondamentali ma jfissirx necessarjament li l-uniku rimedju effettiv huwa dak "kostituzzjonali" wara procedura skond is-subartikoli (1) jew (3) tal-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni jew id-disposizzjonijiet analogi tal-Artikolu 4 tal-Kap. 319. Kieku kien hekk, il-proviso tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni u l-proviso tas-subartikolu (2) tal-Artikolu 4 tal-Kap. 319 kienu jkunu superfluwi jew addirittura bla sens. In fatti dana l-proviso addirittura jippostula ksur tad-drittijiey fondamentali ("…ghall-ksur allegat…") izda li minkejja dan "…mezzi xierqa ta' rimedju ghall-ksur allegat huma jew kienu disponibbli skond xi ligi…ohra…" favur il-vittma".[5]

Rikorsi Kostituzzjonali huma, min-natura taghhom, specjali u straordinarji, u meta s-sistema ordinarja ta' ridress tipprovdi mod ta' soluzzjoni effettiva, dik is-sistema ordinarja trid tigi uzata u adottata qabel mal-Gvern, jew l-amministrazzjoni taghha, jigi akkuzat bi ksur tad-drittijiet fundamentali tieghu. Ma jistax jinghad li l-Gvern ikun kiser id-drittijiet fundamentali tac-cittadin, meta c-cittadin ikun provdut u hemm disponibbli ghalih rimedju ghal-lanjanzi tieghu[6].

Fil-kaz in ezami saret referenza ghas-sentenza **Fenech v. Chairman Malta Drydocks noe et** deciza fl-Appell fit-3 ta' Dicembru 2010 fejn persuni li kienu f'posizzjoni simili bhar-rikorrenti f'dan il-kaz, istitwew b'success kawza ghad-danni civili cioe` fejn saret talba ghal rimedju li taghti l-ligi ordinarja tal-pajjiz. F'dak il-kaz l-atturi, bhar-rikorrenti f'din il-kawza, kellhom rimedju disponibbli ghalihom sabiex jigi indirizzat l-ilment taghhom, izda fil-kaz odjern ir-rikorrenti naqsu li jirrikorru fl-ewwel lok ghal rimedju simili. Ir-rikorrenti ma urewx, u wara kollox lanqas setghu ghax m'ghamlux kawza civili, kif dak ir-rimedju ma kienx se jkun

[5] Ara f'dan ir-rigward is-sentenza ta' din il-Qorti, diversament komposta, tas-7 ta' April, 2000 fl-ismijiet ***Adel Mokhtar Al Sakalli v. Onor. Prim Ministru et.***; kif ukoll is-sentenza ta' din il-Qorti – dejjem diversament komposta – tal-31 ta' Mejju, 2000 fl-ismijiet ***Teddy Rapa v. Chairman tal-Awtorita` tal-Ippjanar et.***

[6] **Balzan Imqareb v. Registratur tal-Qrati tal-Gustizzija** 18 ta' Mejju 2006.

accessibbli u effettiv kif invece kien fil-kaz citat. Jirrizulta ghalhekk li r-rimedju kien *“available in theory and in practice* *<u>at the relevant time</u>”* (**Cyprus v. Turkey** 2001). F’dan ir-rigward hu risaput li z-zmien li jrid jigi kkunsidrat hu dak li fih sar il-ksur tal-jedd u mhux iz-zmien li fih tressaq l-ilment. Jekk persuna thalli jghaddi ghalxejn iz-zmien li fih setghet taghmel uzu tar-rimedju ordinarju ma tistax imbaghad tiehu passi kostituzzjonali bhala rimedju *in extremis.*

Fi kwalunkwe anke kaz jekk, ghal grazzja tal-argument biss, jirrizulta wara li jkun konkluz il-process ordinarju b’mod definittiv li r-rikorrenti xorta jidhrilhom li ghad fadal lezjoni ta’ drittijiet fundamentali taghhom, huma jistghu jipprocedu b’istanza kostituzzjonali ohra ghar-rimedju.

Din il-Qorti pero`, bhala l-ewwel Qorti, hija tal-fehma, li billi r-rikorrenti kienu qed jitolbu rizarciment ta’ danni, l-azzjoni taht il-ligi ordinarja kienet taghtihom rimedju shih ghal ilment taghhom. Ir-rikorrenti m’ghandhom ebda dritt ghal danni morali taht il-ligi ordinarja u l-Konvenzjoni Ewropeja ma taghti ebda dritt generali jew assolut ghall-danni morali f’kazijiet bhal dawn. Dan igibna ghal aggravju l-iehor tal-appellanti.

It-tielet aggravju

Fit-tielet aggravju l-appellanti jillanjaw dwar l-inadekwatezza tal-ligi ordinarja kif inhi biex tindirizza d-danni non-pekunarji billi fis-sistema taghna, il-qrati ordinarji ma jistghux jaghtu kumpens morali jew kumpens ghal *pain and suffering*. Ghalhekk l-appellanti jghidu li ma kienx fadlilhom rimedju hlief dak kostituzzjonali.
Apparti dak li ghadu kemm inghad, li l-Konvenzjoni Ewropeja ma taghti ebda dritt assolut ghall-danni morali f’kazijiet simili tant li f’certi kazijiet dikjarazzjoni ta’ *just satisfaction* tista’ tkun bizzejjed, il-Qorti tirrileva li ma jfissirx li kull darba li jintalbu danni morali f’kawza kostituzzjonali awtomatikament jigi eskluz ir-rimedju ordinarju u bil-kuntrarju mhux kull kawza ghal danni taghti lok ghal kawza kostituzzjonali jew konvenzjonali ghax il-ligi ordinarja ma takkordax danni morali. Jigi notat ukoll li

f'din il-kawza r-rikorrenti mhux qed jattakkaw xi artikolu *ad hoc* tal-ligi bhala kontra l-kostituzzjoni.

Fir-rikors promotur jirrizulta li l-ilment tal-appellanti kien fis-sens li minhabba l-espozizzjoni ghall-asbestos matul l-impieg taghhom gew lezi d-drittijiet fundamentali taghhom u bhala konsegwenza sofrew danni u ghalhekk talbu li l-intimati jigu dikjarati responsabbli ghad-danni, jigi likwidat il-kumpens dovut lilhom u jigu ordnati jhallsu rimedju pekunarju. Ghalkemm ir-rikors inghata f'forma ta' kawza kostituzzjonali, it-talba kif redatta essenzjalment hija wahda ghal hlas ta' danni pekunarji u mhux ghal danni non-pekunarji jew morali. Fir-rikors promotur ma jissemmewx specifikatament danni non-pekunarji jew morali.

L-appellanti jissottomettu wkoll li s-sistema domestika taghna ma toffrix lill-vittmi rimedju adekwat ghal lezjoni ta' dritt fundamentali taht il-Konvenzjoni bhal, per ezempju, ma jinghatawx danni morali ghal vjolazzjonijiet taht l-Artikolu 2 u 3 tal-Konvenzjoni. Ghalhekk billi s-sistema taghna ma tipprovdix ghal rimedju hemm ksur ukoll tal-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni.

Dwar il-kwistjoni tal-ksur tal-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni din il-Qorti tirrileva li minn imkien fir-rikors promotur ma gie allegat li kien hemm ksur tal-Artikolu 13 tal-Konvenzjoni ghax il-ligi civili ma taghtix lok ghal kumpens ghal danni morali. Inoltre fir-rigward tal-Artikolu 2 u 3 tal-Konvenzjoni, ir-referenza li saret mill-appellanti ghall-bran mis-sentenza **Koplov v. Russia** mhux rilevanti billi f'dak il-kaz, u anke fil-kaz ta' **Mifsud v. Bonello** li gie citat ukoll, kien dwar *incidents of wilfull ill-treatment by State agents* li mhux il-kaz odjern billi ma hemm l-ebda prova li n-nuqqasijiet tal-appellati kienu saru dolozament.

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi billi tichad l-appell u tikkonferma s-sentenza appellata. Spejjez kollha ghall-appellanti.

< Sentenza Finali >

---------------------------------TMIEM---------------------------------